

"I hear of Sherlock everywhere."

SHERLOCKIANA

SHROUDS OF THE PRA

SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK

THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Rønnekrogen 1, Bagsværd
Telefon 981015

Nr. 1-2 - 1962 - 7. årgang.

Ansvarhavende:
Klubbens Generalsekretær,
forfatteren H.D. Henriksen

Vi blader i Strand Magazine

WE TURN OVER THE LEAVES OF THE STRAND MAGAZINE

Af A. D. Henriksen

Når man sætter sig for at finde et ikke alt for udnyttet objekt at kaste sig over i Sherlock Holmes forskningen, påtager man sig ikke nogen let opgave. Alle emner synes endevendt og drejet i de seksten år, der er gået, siden det første nr. af The Baker Street Journal udkom. Senere er The Sherlock Holmes Journal kommet til - foruden mange andre skrifter - og her i Danmark kan vi vel efterhånden også være vor indsats bekendt, ikke mindst efter seks årgange af Sherlockiana.

Da erindrede jeg en short story af Jerome K. Jerome - De ved, ham med den uforlignelige "Tre mand i en båd" og iøvrigt en ven af Conan Doyle (hans samling "Novel Notes" er dediceret til hans "big-hearted, big-souled, big-bodied friend Conan Doyle") - som skildrer, hvor svært det var for ham at finde på et virkelig nyt og hidtil uhørt emne til en af hans artikler, af hvilke mange først tryktes i The Strand Magazine. Han taler med sin rengøringskone for at få hende til at komme med et praktisk forslag. Hun foreslår "navneklude" - noget, som var vældigt på mode, da hun var ung, men det kasserer han og beder hende tænke sig om igen. Og nu fortsætter jeg med Jeromes egne ord:

"Hun stod længe og grundede med tebakken i hænderne, og til sidst foreslog hun vejret, som havde været aldeles forfærdeligt i den sidste tid. Og lige siden det idiotiske forslag har jeg ikke været i stand til at få vejret ud af hovedet eller noget som helst andet ind i det."

Jeg har haft det på samme måde som Jerome, og selv om vejret måske ikke just synes at være et omfattende emne, har det den fordel, at det indenfor vor forskning ikke er blevet meget udnyttet - og da det iøvrigt som bekendt er et hyppigt samtaleemne for enhver englænder - valgte jeg at blive ved det og samtidig at kombinere det med en gennemgang af mine årgange af Strand Magazine, der i hvert fald omfatter alle dem, hvori Adventures, Memoirs og Return of Sherlock Holmes forekommer, samt enkelte hæfter fra tiden derefter. Det kan måske også give lidt tidskolorit - og da jeg ved oversættelsen af de citater, jeg har tænkt at bringe, har benyttet den oprindelige danske oversættelse, er jeg samtidig i stand til at påpege enkelte ejendommelige fejl i denne.

Da "En studie i rødt" og "De fires tegn" var udkommet, før Strand Magazine begyndte sin glørrige tilværelse i 1891, skal der dog først bringes nogle citater fra disse de første Sherlock Holmes historier.

"Ja, men solsystemet!" udbryder Watson i "En studie i rødt" og Holmes giver det overraskende svar: "Ja, hvad i al verden kommer det mig ved? De siger, at vi drejer os rundt om solen; men selv om jeg nu troede, at vi i stedet for gik rundt om månen, hvad forskel ville det gøre på mig og mit arbejde?"

Denne Holmes' forbløffende uvidenhed vil vi senere vende tilbage til.

I "De fires tegn" giver vejret Holmes anledning til følgende betragtning: "Gå engang hen og se ud ad vinduet. Har De kendt mage til det stykke verden, De dér ser, så trist, kedeligt, utiltalende og uindbydende? Se, hvor den grågule tåge slæber sig ned ad gaden og synker ned over de smudsige huse. Kan De tænke Dem noget mere prosaisk og åndløst? Hvad nytter det at have evner, doktor, når der ikke gives en lejlighed til at bruge dem, udnytte dem - skærpe dem? Alle forbrydelser og forbrydere er hverdagsagtige og uinteressante, hele tilværelsen er uinteressant, og det er kun de uinteressante evner og egenskaber, der er brug for i verden."

Watsons beskrivelse i samme historie af vejret i London er som en digters: "Det var en september aften, og klokken var endnu ikke syv, men dagen havde været meget mørk og trist med en tæt støvregn, som endnu dryssede ned over den store by. Ned ad Strand flimrede gaslygterne som tågede lyspletter, der kastede et svagt, cirkelrundt lys på den sølede gade. Det gule lysskær fra butiksvinduerne strømmede ud i den tykke, fugtige luft og kastede dunkle og ustadige striber hen over menneskemængden, som bevægede sig hen ad fortovet. Der var for mig noget spøgelsesagtigt ved den uendelige procession af ansigter, som strømmede hen over disse lysstriber - sørgmodige ansigter og glade, medtagne og muntre. Som hele menneskeslægten drog de fra mørket ind i lyset og tilbage til mørket igen."

Angående denne beskrivelse har Clifton R. Andrew udført et fint forskerarbejde. Han har konstateret på grundlag af vejrberetninger fra 1888, det år, hvori historien foregår, at dette års juli var en usædvanlig kold måned, og da Holmes og Watson drøfter et netop modtaget brev, dateret 7. juli, må Watson med "en september aften" have ment en aften så kold, som om det skete i september! Ingen anden forsker er nået frem til denne oplagte løsning på en tilsyneladende fejlskrivning af Watson.

Det er i samme historie, at Watson et sted skriver: "Der er mærket af Træben's hånd", sagde Holmes, da jeg var kommet op til ham. "De kan se lidt af blodet på den hvide kalk. Det er en guds lykke, at vi ikke har haft rigtig regn siden i går. Lugten (af creosot) vil endnu længe hænge ved sporene til trods for fyrenes otte og tyve timers forspring."

Dr. Corringdon, én af de få, der har beskæftiget sig med vejrets betydning for Holmes' opklaring af forbrydelser, citerer dette og tilføjer: "Nå, Holmes, make up your mind! Ønsker du regn i dette tilfælde, eller gør du ikke? Baker Street vejret er tjenstvilligt, men trods alt - der er dog grænser! Allright da, vi vil have det tørt - og så går vi på en lang fodtur med en høj, asketisk opdager og en såret, pensioneret army-doctor, hvis Jezailkugle har den usædvanlige vane at bevæge sig fra hans skulder til hans ben ..." Og denne forsker har fundet ud af, at vejret er nævnt i ikke mindre end 33 historier (eller 55% af dem) og at det i 17 historier (eller 27%) er af stor, for ikke at sige af afgørende betydning for tilfældets opklaring.

Vi blader nu i Strand Magazine, i hvilket alle de følgende Sherlock Holmes historier fremkom - til og med den sidste i 1927. I november 1891 finder vi i "De fem appelsinkerner" denne beskrivelse, gengivet i dens første danske ordlyd: "Det var i de sidste dage af september, og høststormene havde begyndt at rase med usædvanlig voldsomhed. Hele dagen havde vinden tudet og regnen slået mod vore vinduer, så at selv vi, der boede i hjertet af den store stad, for en kort stund var nødt til at lade vore tanker slippe den daglige dont og lade dem dvæle ved hine store elementære kræfter, der hyler ad menneskeheden gennem civilisationens tremmer ligesom vilde dyr i et bur. Da aftenen kom, blev stormen stærkere og lydeligere, og vinden hylede og skreg i kaminen som en løssluppen furie. Sherlock Holmes sad i sort humør ved den ene side af ildstedet og satte kryds ved sine forbryderoptegnelser, medens jeg sad fordybet i en af Rider Haggards afrikanske historier, indtil hylene fra stormen udenfor syntes at blande sig med bogens blodige optrin. ..." (Her har oversætteren, P. Jerndorff-Jessen, placeret Rider Haggard, som han har også har oversat, i stedet for Clark Russell, Watsons yndlingsforfatter, hvilket gør den originale slutning meget mere

forståelig.) Originalteksten lyder i dansk oversættelse: "... jeg sad fordybet i en af Clark Russells fine historier fra havet, indtil hylene fra stormen udenfor syntes at blande sig med bruset af havets bølger.... Udenfor hylede og tudede stormen stadig, og regnen piskede og plaskede på ruderne. Den sølsomme historie syntes at være kommet til os ude fra de vilde, rasende elementer - at være blæst ind til os som tang fra en orkan for atter at blive suget tilbage i det oprørte hav."

I Strand Magazine's majnummer 1892 læser vi i "Beryl-diademmet" Watsons skildring af vintervejret i London: "Det var en klar, kold februar morgen, og sneen, der var faldet den foregående dag, lå endnu på jorden og glimrede i vintersolens lys. Midt ned ad Baker Street var den af den stærke færdsel blevet æltet sammen til en smudsig, sort masse, der som et bredt bånd gik ned ad kørebanen; men yderst ude ved siderne og på kanten af fortovet lå den endnu så hvid, som da den var faldet. På det grå fortov var den vel blevet skrabet af, men derved var fliserne netop blevet meget glatte, og derfor var der langt mindre færdsel end sædvanlig."... (Mr. Hollier:) "Jeg kom til Baker Street med den underjordiske jernbane og skyndte mig herfra til fods, for droskerne kører så langsomt gennem sneen. Det er derfor, at jeg helt havde tabt vejret, da jeg kom..." (Holmes senere:) "Da jeg kom til huset, gik jeg straks rundt om det og så meget omhyggeligt efter, om der ikke i sneen var spor, som kunne hjælpe mig. Jeg vidste, at der ikke var faldet noget sne siden den foregående aften, og til lige, at der havde været en stærk frost, som havde bevaret indtrykkene..."

"Hvad skulle Holmes have gjort uden hjælp af disse opdagere: "the snowman and Jack Frost", spørger Mr. Corringdon, "hvordan skulle han have fundet frem til opklaringen uden samling af fodaftryk i sneen? En mand med træben og en mand med nøgne fødder ses kun i sneen!"

I 27 historier nævnes kaminild, bl.a. i "Rødbøgene" i Strand's juni nr. 1892: "Det var en kold morgen i det tidlige forår, og vi sad efter frokosten ved den livlige kaminild i vort gamle værelse i Baker Street. En tyk tåge bølgede ned mellem de sortgrå husrækker, og vinduerne lige overfor os fortonede sig som mørke, uformelige pletter gennem de tykke, gule tågebølger. Vor gas var tændt og skinnede på den hvide dug, porcellænet og det øvrige service..."

Beskrivelsen af vejret i "The Cardboard Box" (Strand januar 1893, på dansk som "Papasken", overs. P. Engelstoft) har ført en omtumlet tilværelse. Den lyder: "Det var en stegende hed dag i august. Baker Street var som en ovn, og solskinnet over husenes gule mure gjorde ligefrem ondt i øjnene. Man vægrede sig næsten ved at tro, at det var de samme huse, der så så dystre ud i vinterens slud. Vore gardiner var trukket helt for, og Holmes lå på sofaen og gennemlæste gang på gang et brev, som han havde fået med morgenposten. Hvad mig selv angår, så havde min tjeneste i Indien trænet mig til bedre at tåle varme end kulde, og en temperatur på et par og tyve betød ingenting. Men denne formiddag var aviserne uinteressante. Parlamentet holdt ferie. Gud og hvermand var rejst på landet, og jeg selv tørstede efter New Forest's skovstier og Southsea's strandbred..."

Denne skildring kom ikke med, da historien første gang tryktes i bogform, men da den åbenbart var for god til at blive begravet, kom den med i "The Resident Patient" (Strand august 1893, på dansk "Brook Street Mysteriet"), hvor den ikke var så velegnet: Oktober, regnfuldt - og brevet, som Holmes læser, nævnes ikke påny! Men vejret i denne beskrivelse er hårdført og skal nu gælde for oktober (af P. Jerndorff-Jessen dog ændret til juli, hvor en lummer dag syntes ham bedre anbragt!) Men det var i bogform (også på engelsk) teksten ændredes - i Strand fik vejrbeskrivelsen i den sidstnævnte historie den følgende ordlyd: "Det var et voldsomt oktober vejr, og vi var begge forblevet indenørs den hele dag, jeg, fordi jeg frygtede, at mit skrøbelige helbred ikke havde godt af den skarpe efterårsvind, medens han var intenst beskæftiget med nogle kemiske undersøgelser, som altid opslugte ham helt, når han gav sig af med dem." I den af forfatteren autoriserede engelske udgave er den først citerede vejrbeskrivelse atter anbragt i den førstnævnte historie og indskrænket til en enkelt sætning i den sidstnævnte (og dette må betragtes som den rigtige placering), men i den amerikanske étbinds Garden City edition er den omtumlede beskrivelse af vejret med i gengivelsen af begge historier!

I sommermånederne foregår 19 af historierne, i vintermånederne 16, og i 26 historier er solskinnet omtalt. Af disse tænker man først på "Musgrave-Ritualet"

(Strand's majnr. 1893), hvis tekst lyder: "Hvis var den? Hans, som er gået. - Hvem skal have den? Han, der vil komme. - Hvor var solen? Over egen. - Hvor var skyggen? Under elmen. - Hvordan kan den findes? Nord med ti og med ti; øst med fem og med fem; syd med to og med to; vest med en og med en, og så under. - Hvad skal vi give for den? Alt, som er vort. - Hvorfor skal vi give det? Fordi den er betroet os." Dette ritual (som også har beskæftiget T. S. Eliot i hans digtning) har forskeren Jay Finley Christ givet følgende løsning på: Når den vestlige sol kaster en ni-fods-skygge på en seks-fods-pæl - det kan kun blive 2 eller 3 dage efter sommarsolhverv og må have været den 24. juni i 1880.

Om "Den græske tolk" (Strand september 1893) hævder J. F. Christ i "Sherlock's Anniversaries", at Holmes her ikke er "sit sande jeg", idet han, der i "En studie i rødt" hverken ved eller bryder sig om, at jorden går rundt om solen, nu med mr. Melas diskuterer "årsagerne til forandringerne i skævheden ved ekliptika (altså jordens bane om solen).

Vi har her ladet ude af betragtning mange mindre passager i historierne angående vejret, hvor interessante og karakteristiske de end er - og vi er nu nået til, hvad forfatteren havde haft til hensigt skulle være The Final Problem - og som det til alt held ikke blev. Hvad vejret angår har vi her set det som vor opgave at omtale vejret i England, og da denne historie snart forlægger handlingen til udlandet og især til Meiringen, hvor klipper og vandfald i stormfuldt vejr skaber sit eget sælsomme naturmaleri, vil vi - efter Watsons slutningsord om "den bedste og klogeste mand, jeg har kendt - gå flygtigt hen over de følgende syv og en halv årgang af Strand Magazine, hvori Conan Doyle kaster sig over Napoleonstiden og beretter for læserne om Etienne Gerard's heltemodige bedrifter.

Men lad os standse op et øjeblik og se på, hvad vi ellers fandt af stof i Strand Magazine, som Sherlock Holmes historierne væsentligt bidrog til at gøre til tidens mest læste i England. Det første nummer, januar 1891, indledes naturligt nok med "The Story of the Strand", gaden, som magasinet gjorde verdenskendt. I 1892 får læserne lejlighed til at tilbringe en dag med Conan Doyle og i 1894 fortæller Doyle om sin skifærd i alperne, hvor han jo også nok fandt Reichenbach vandfaldet velegnet til at ombringe Sherlock Holmes i. Der findes noveller af Balsac, Dumas, Maupassant og Jules Verne, af Kipling og E.W. Hornung (forfatteren til Raffles), og der er flere af Clark Russell's søromaner, som Watson satte så megen pris på (en enkelt af dem betegnes i overskriften som så terrible, at kun folk med stærke nerver tilrådes at læse den), og i de numre, som udkommer uden nogen ny Sherlock Holmes historie, bedes dette undskyldt - og i stedet bringes detektivhistorier af et af den tids hidtil kendte navne på dette felt, Dick Donovan. Der er en løbende serie, kaldet Berømtsteder, hvori bl.a. Conan Doyle, Dumas, Stevenson, Clark Russell, Sarasate, Sarah Bernhard, Kejser Wilhelm og Christian IX forekommer; vi besøger Rider Haggard (der vises ved Dickens' berømte skrivepult fra Gads Hill, som han har erhvervet fra dødsboet) og W.S. Gilbert (som i forhallen til sit hus har stående en model af den gode fregat Pinafore). Her præsenteres vi for Bjørnson med "Et farligt Frieri" og vi er med Frithjof Nansen og "Fram" over polhavet - og så er der naturligvis alt det øvrige stof, man ventte at finde i et populært magasin med en så stor læsekreds, som STRAND hurtigt opnåede.

Og i årene efter "Sherlock Holmes' død", hvor Doyle kun er repræsenteret med Gerards historier, er det kriminelle bidrag, som man jo nu har forvænet læserne med, en spændende serie af A.G. Morrison: "Martin Hewitt, Investigator", der ligesom Sherlock Holmes historierne giver Sidney Paget lejlighed til at vise sin naturtro tegnekunst. Det fremgår især af Magasinets tegninger, at deerstalker'en på den tid var en almindelig udbredt hovedbeklædning.

Ti år efter den første Sherlock Holmes short story i Strand Magazine begynder da den long story om Sherlock Holmes, som ingen (hverken om Holmes eller andre detektiver) siden har fordunklet: historien om Baskervilleslægtsens hund, der løber gennem ti af magasinets numre. Mere end i de fleste historier om Holmes er der her vejr for alle pengene - den uigennemtrængelige London tåge, der i storbyen er som en mur mellem husene, er her blevet til tågebølger og tågebanker, der kommer og svinder - og Lestrade modtages ved sin ankomst af Holmes med ordene: "Nu vil vi se at få London-tågen drevet ud af Deres lunger ved at give Dem nogle pust af Dartmoors rene natteluft". Her er jo ikke de mange skor-

stene, der forpester storbyens luft - her på vidderne kommer al slags vejr til sin ret. Der kunne bringes mange citater om vejret fra denne berømte historie, men lad os nøjes med denne malende skildring, Watson giver af Dartmoor ved nat:

"Over os var natten klar og ren. Stjernerne skinnede klart og rent, mens halvmånen badede hele scenen i et blødt, usikkert lys. Foran lå os det mørke hus, dets gavlede tag og skorstene i skarp silhuet mod den sølvplettede himmel. Brede striber gyldent lys fra de nederste vinduer strakte sig ud over haven og heden ... Hvert minut drev den hvide, uldne sky, der dækkede halvdelen af heden, nærmere og nærmere hen imod huset. Allerede snoede det første, fine slør sig forbi det oplyste vindues gyldne firkant. Allerede nu var frugthavens fjernestliggende mur usynlig, og træerne stod frem i en hvirvel af hvid damp. Mens vi betragtede det, kom tågeskyen kravlende om begge hjørner af huset og rullede sig langsomt sammen til en tæt banke, over hvilken husets øverste etage og tag flød som et mærkværdigt skib på et dunkelt hav."

Men omsider er vi hjemme igen, og vi nikker genkendende til slutningen af sidste kapitel:

"Det var i slutningen af november, at Holmes og jeg en råkold aften sad på hver sin side af en flammende kaminild i vor dagligstue i Baker Street. Min ven var i fortræffeligt humør, thi han havde haft held med sig i en hel række af vanskelige og vigtige sager ..." og nu, da Holmes har opklaret denne sag for Watson (og alle os andre), venter dem en loge med de Reszkes i "Hugenotterne" ...

I 1901, da Sherlock Holmes atter satte sit præg på Strand Magazine, finder vi også tre bidrag af Conan Doyle: "Strange Studies from Life", illustreret af Sidney Paget, som nu for første gang bliver udsendt i bogform (af P. A. Ruber). Vi finder også i dette års Strand Magazine en skildring af den amerikanske skuespiller William Gillette som Sherlock Holmes, og der er en stor artikel om H.C. Andersens berømte scrap-book. H.G. Wells skriver hovedbidraget til en række af årets numre: "De første mennesker på månen", en af forløberne for science fiction, af hvis pionerer Wells og Conan Doyle er de mest fremtrædende. Doyle's "Den forsvundne verden" og hans følgende Professor Challenger bøger fremkom alle i Strand Magazine i årene før den første verdenskrig.

Efter "The Hound of the Baskervilles" vender Doyle tilbage til Gerards historier, som løber i Strand et års tid - samt en enkelt kriminalnovelle uden Sherlock Holmes - men presset fra magasinets læsere og dets redaktion er efterhånden så stærkt, at han endelig beslutter sig til at fortsætte, og Sherlock Holmes historierne genopstår da i Strand oktober 1903 og løber til oktober 1904, da han atter får ferie og ikke viser sig påny før i 1908. - Andre store bidragydere i denne periode er parret K. og Hesketh Prichard, E.W. Hornung, George R. Sims (med en række London-skitser), "Verdens vidundere" skildres i en længere serie - og vi møder for første gang en short story af W. Somerset Maugham.

Hvor gerne vi end vil blade videre i Strand Magazine, så må vi dog slutte, men der er et par citater, som ikke må savnes her. Kan der tænkes en mere rammende skildring af London-tågen end i "Bruce-Partington planerne" (Strand 1908): "I den tredie uge af november 1895 lå der en intens gul tåge over London. Jeg tvivler på, om man fra mandag til torsdag var i stand til fra vinduerne i Baker Street at se omridsene af husene på den anden side af gaden. - Den første dag havde Holmes brugt til at lave et register til sit kartotek, den næste dag og den derpå følgende sad han tålmodigt og studerede middelalderens musik - en hobby, han nylig havde gjort til sin - men da der den fjerde dag ikke viste sig tegn til nogen forbedring af vejret, blev det ham for meget. Tågen lå lige brun og tyk og afsatte tunge dråber på vinduerne. Min vens rastløse og aktive natur sukkede efter udløsning af den indestængte energi. ... "London-forbryderen er sandelig en slap fyr", sagde Holmes med en stemme som en jagers, der ikke støder på vildt. "Se ud af vinduerne, Watson. Se, hvorledes husenes omrids kun af og til til nød kan skimtes, før de påny forsvinder i tågegrøden. En tyv eller en morder kunne gennemsøge London som tigreren en jungle på en sådan dag og ikke blive set af nogen ..."

September 1917, midt under den første verdenskrig, udsendte Strand et nr., der blev grebet med begærlighed af læserne og hurtigt udsolgt. På omslaget bebudes, at "Sherlock Holmes overlister en tysk spion" - og hvilken britte ville være uinteresseret deri, da historien tilmed hed "His Last Bow"! Heri finder vi det mest bemærkelsesværdige citat af dem alle om vejret - det profetiske, der

i disse år, hvor krigstruslen er konstant foruroligende, desværre er så aktuelt som nogensinde, ikke mindre end i 1914.

"Stå lidt sammen med mig her på terrassen", siger Holmes til Watson efter afsløringen af den tyske spion, "det bliver måske den sidste uforstyrrede samtale, vi herefter oplever." Dette er blevet afskedsordene i Journalerne ved enhver kendt Sherlockianers bortgang - smukke mindeord! Og de to venners fortrolige samtale slutter som bekendt med:

"Der blæser en østlig vind, Watson", siger Holmes.

"Nej, slet ikke, Holmes. Det er jo meget varmt i aften."

"Kære, gamle Watson. De er det uforanderlige punkt i de skiftende tider. Der blæser alligevel en østlig storm, og en storm, som England endnu aldrig har kendt magen til. Den vil blive kold og sur, Watson, og det kan hende, at mange af os er frosset bort, før den stilner. Men det er nu alligevel Guds egen storm, og et renere, bedre, stærkere land vil ligge i solskinnet, når stormen er stilnet ..."

*

Om Edgar Allan Poe og hans detektiv, Auguste Dupin

havde Sherlock Holmes som bekendt ingen høje tanker. Da Watson ved deres første samvær ("En studie i rødt") siger, at Holmes minder ham om Poe's Dupin, og tilføjer, at han ikke tænkte sig en sådan persons eksistens udenfor bøgerne, svarer Holmes: "Jeg tvivler ikke på, at sammenligningen med Dupin er ment som en kompliment, men efter min mening var Dupin en tarvelig fyr ... han var på ingen måde et sådant fænomen, som Poe ville have os til at tro, at han var."

Conan Doyle selv har givet udtryk for det modsatte - i forordet til den smukt udstyrede udgave af Sherlock Holmes (Author's edition), som udkom 1903. Han mener ikke med disse hans egne historier at have skabt noget enestående, hvilket altsammen fremgår af det efterfølgende uddrag af forfatterens forord:

"Jeg kan godt forestille mig, at nogle af mine kritikere kan udtrykke forundring over, at jeg i en udgave af mine arbejder, hvorfra jeg strengt har udelukket alt, som min litterære samvittighed afviser, skulle beholde historier, som er gjort på denne primitive og fastslåede måde. Mit eget syn på denne ting er, at enhver form for litteratur, hvor beskeden den end er, er lovlig, hvis blot forfatteren er overbevist om, at han har gjort den efter sin bedste evne. For at tage en analogi fra en beslægtet kunstart kan komponisten spænde fra oratoriet til den komiske sang uden at skamme sig over nogen af delene, så længe hans arbejde er så ærligt, som han kan lave det. Det er arbejde uden alvor, sjusket arbejde, arbejde, som er bevidst efterligning, som man skal undertrykke frivilligt, før tiden sparer en for ulejligheden derved. Vedrørende arbejde, som er ubevidst efterligning, kan det ikke ventes, at en mands stil og form for behandlingen skulle springe fuldt dannet ud fra hans hjerne. Det bedste, han kan håbe, er, at når han udvikler sig, skal de ydre påvirkninger mindskes og hans eget synspunkt blive klarere og mere tydeligt.

Edgar Allan Poe, som på sin skødesløst ødsle måde strøede sæden, hvoraf så mange af vore nuværende former for litteratur er groet, var fader til detektivfortællingen og fyldte dens område så fuldstændigt, at jeg ikke kan se, hvordan hans efterfølgere kan finde nogen frisk plads, som de med god samvittighed kan kalde deres egen. For hemmeligheden ved såvel den magre som den spændende detektivhistorie er, at forfatteren kun har én mulighed, nemlig den intellektuelle skarpsindighed, som han kan udstyre sin helt med. Alt andet er udenfor billedet og svækker virkningen. Problemet og dets løsning må danne temaet og karaktertegningen være begrænset og underordnet. På denne smalle sti må forfatteren vandre, og han ser altid Poe's fodspor foran sig. Han er lykkelig, hvis han nogensinde finder vej til at bryde ud og slå ind på et eller andet lille sidespor selv.

Det var mit eget gode held at have fundet min helts egenskaber i det virkelige liv, skønt det var mod opdagelse af sygdom snarere end af forbrydelse, at hans usædvanlige talent var rettet. Dog, da jeg i min tidlige studietid så og hørte letheden, med hvilken min lærer sluttede fra punkter, som knapt var synlige for mig, og kom til rigtige slutninger fra de mest dagligdags detaljer, modnede den overbevisning i mig, at den menneskelige hjernes hjælpekilder aldrig havde været vurderet i denne retning, og at et videnskabeligt system kunne give mærkeligere resultater end nogen af de vilkårlige og uforklarlige triumfer, som så ofte falder i den opdigtede detektivs lod. Monsieur Dupin havde selvfølgelig allerede demonstreret dette, og jeg kan kun gøre krav på det meget begrænsede ry: at have gjort det med en anden model og fra et nyt synspunkt."

Frifindelse af den danske konge

En vittighed af Sherlock Holmes, som gik over hovedet på de fleste —

— En overmåde prekker sag for mig, som De nok vil kunne lide, mr. Holmes, sagde den bedrøvede brud-brøvede St. Simon, den har berørt mig på det pinligste. Såvidt jeg har kunnet bringe i erfarings, har De imidlertid opklaret flere af den slags delikate sager, om de vel næppe ere foregåede i de lag af samfundet, som jeg tilhører.

— Nej, jeg er ved at gå lavere ned, svarede Holmes.

— Hvabehva?

— Min sidste klient var en konge.

— Nej, virkelig, det anede jeg ikke. Tor jeg spørge hvilken konge?

— Kongen af Skandinavien.

— Hvad, havde han også mistet sin hustru?

— De vil kunne forstå, sagde Holmes lidt spydig, at jeg overfor alle mine klienters søger iagttagelse den samme hemmelighedsfuldhed, som jeg lover at iagttage overfor Deres.

Er det nu den danske kong Chr. IX, Sherlock Holmes i sin samtale med lord St. Simon hentyder til med den noget underlige betegnelse »Kongen af Skandinavien»? Det har hidtil i forskerkredse været den gængse opfattelse, men vi tvivler om, at den er rigtig.

Kan det tænkes, at Holmes er så geografisk og politisk uorienteret, at han tror, der er noget, der hedder kongeriget Skandinavien?

I sin berømte liste (i »En studie i røde») over Holmes' kundskaber og deres begrænsning noterer Watson ganske vist, at hans vens kendskab til politik er »meget ringe», men om den konge, han lige har haft som klient, må han dog have været orienteret; han må nødvendigvis vide, hvilket land denne konge regerer over, og det har jo altså været et rigtigt kongerige og ikke det konstruerede Skandinavien. Med andre ord: Holmes ved, at betegnelsen »Kongen af Skandinavien» er forkert.

Nuvel, så er det vel — som sædvanligt — Watsons skyld. Det er en yndet fremgangsmåde blandt Holmes-forskere, der støder på vanskeligheder, de ikke kan klare, at give Watsons unøjagtighed ansvaret. Watson har fået det gik i halsen, forklarer de.

Men tror Watson da, at der er noget, der hedder kongeriget Skandinavien? Kan man tillægge denne højtidennede mand en sådan uvidenhed? Det lyder virkelig ikke sandsynligt. Nej, vi tror ikke, Watson har begået nogen fejlagtelse. Vi tror, at han redeligt har givet replikskiftet, som det faldt. Han har skrevet »Kongen af Skandinavien», skønt han meget godt ved, at dette begreb ikke eksisterer. Han har skrevet det, fordi Holmes har sagt sådan.

Men hvorfor har så Holmes brugt dette fjollede udtryk?

Den tungnemme lord

Lad os prøve at lave en lille smule om på samtalen mellem lord St. Simon og Sherlock Holmes:

På Holmes' meddelelse om, at hans sidste klient var en konge, spørger den ikke særligt begavede lord nysgerrigt og taktskilt:

— Tar jeg spørge, hvilken konge?

— Kongen af Skandinavien, svarer Holmes.

Betydningen heraf går imidlertid ikke op for den tungnemme lord.

Men hvad om Holmes i stedet havde svaret:

— Ruder kongen!

Mon så ikke 10-eren var faldet for lorden? Mon han så ikke havde læst, at Holmes ønskede at tilkendesige, at han selvfølgelig ikke ville røbe sine andre klienters hemmeligheder?

Når Holmes i stedet for »Ruder kongen» (eller f. eks. »kong Gulerode») sagde det reelt meningsløse »kongen af Skandinavien», betød det imidlertid det samme, nemlig: — Det kommer virkelig ikke Dem ved!

Hvilket jo også fremgår af samtalen fortsættelse, hvor Holmes efter angiveligt at have konstateret lordens mangel på sans for finere betydninger, rent ud må tilnærmelsesvis ham og håndfast bremse hans nysgerrighed.

Nu var Holmes jo ikke nogen uopmærksomt spegefugl, men uden sans for humor var han visselig ikke. Vi er tilbøjelige til at tro, at kongen af Skandinavien var en slags vittighed. Den gik helt hen over hovedet på lord St. Simon, og den er åbenbart også gået henover hovederne på adskillige Holmes-forskere.

Who was
THE KING OF SCANDINAVIA?
Was it
THE KING OF DIAMONDS?
Var det Ruder kongen?

Den sædelige Clothilde

Umiddelbart vil overfor denne opfattelse sagtens blive indvendt, at Watson også ved anden lejlighed anvender betegnelsen »Kongen af Skandinavien». Men det er der også en rimelig forklaring på.

I historien om Irene Adler, hvor Holmes igen har en konge (hans majestæt Wilhelm Gottreich Sigismund von Ormstein, storherzog af Cassel-Felstein og arvekonge til Böhmen) som klient, fortæller Watson, at denne konge skal giftes med Clothilde Lohman af Saxe-Meinungen, anden datter af kongen af Skandinavien, en dame af en familie med strengt moralske principper og selv af den mest fintfølelse og uberørte karakter, som ved den mindste tvivl om sin kommende ægtemands moralitet ville brække sig tilbage.

Denne meget dydige prinsesse leder sig imidlertid ikke indrangere i Chr. IX's vidtstrakte familieforhold. Han havde ingen datter ved navn Clothilde. Forklaringen er den, at i dette tilfælde må Watson ved sin beretnings gengivelse af diskretions-hensyn overfor Europas fyrstehuse helt igennem anvende opdigtede, ikke eksisterende navne og titler. Der eksisterede ikke nogen konge af Böhmen, for Böhmen holdt op med at være kongedømme i 1620. Såvel det lange navn på hr. kong von Ormstein som navnet Clothilde er tilfældige pseudonymer, som Watson har valgt, og i den forbindelse har han også — ihukommende Holmes' gamle vittighed — plettet kongen af Skandinavien ind i billedet, hvorved han yderligere har opvirket at gøre intelligente læsere klar over, at historiens virkelige personers identitet er tilsløret med tilsløret urealistiske betegnelser.

Forudsat disse antagelserne rigtighed bliver der altså ikke nogen forbindelse tilbage mellem den underlige skandinaviske konge og den danske kongehus. »Kongen af Skandinavien» i »Den forsvundne brud» kan have været en hvilkenkom helst europæisk konge.

Og af dem var det jo på Holmes' tid ikke så få.

Det var i et belejligt øjeblik, at redaktøren af The Nation foreslog mig, at jeg selv i hans avis skulle anmelde min ven mr. Sherlock Holmes samlede bedrifter, som, hvad man vil erindre, jeg var den første til at gøre offentligheden bekendt med - thi selv om jeg er en mand af et roligt temperament (undtagen når vejret påvirker mit sår), hører jeg ikke til dem, som tier til uretfærdighed, og hvad angår denne bog føler jeg, at der er gjort mig stor uret. For at udtrykke, hvad jeg mener hermed, må jeg betroe mig til offentligheden på en måde, der synes mig nødvendiggjort af, hvad der skete i marts dette år, da inspektør Lestrade, som det vil huskes, ved tidevandets ulyksalige skiften faldt ned fra molen i Southend og forvred halshvirvlen, hvilket forsinkede, om ikke også begrænsede de erindringer, han havde haft til hensigt at udgive. I disse erindringer havde han haft til hensigt, efter hvad jeg forstår på hans enke, at yde mig retfærdighed, hvilket en misforstået loyalitetsfølelse overfor min ven mr. Holmes har forhindret mig selv i at opnå.

En af de mest nyttige måder, på hvilken en skribent kan opnå sine effekter, er kontrastvirkningens kunst. Jeg husker, at jeg ofte i mine breve til hjemmet under det afghanske felttog (i hvilket jeg fik mit sår) anvendte denne kunst med stor effekt, sammenlignende f.eks. det ophøjede ved bjerglandskaberne, vi til alle sider var omgivet af, med det lejlighedsvis utilstrækkelige ved de sanitære arrangementer, og så fremdeles. Således besluttede jeg nu, i mine historier, at forhøje effekten ved så skarpt som muligt at sammenligne Holmes' karakter med min egen. Holmes er på mange måder den mest bemærkelsesværdige mand, jeg har mødt, men han var menneskelig. Humanum est errare, som min gamle anatomilærer plejede at sige. Holmes var menneskelig nok til at tage fejl - og menneskelig nok til at blive vred over, at man fandt ud af det. Jeg havde derfor for skik, både i mit personlige forhold til ham og i de beretninger, jeg offentliggjorde, så meget som muligt at tilsløre de helt naturlige fejl, han gjorde sig skyldig i, og at overdrive den offentlige påskønnelse af hans forbavsende talent ved mest muligt at sammenligne det med den formodede sløvhed ved mit eget. Det morer mig nu at tænke på, hvor lidt han fandt dette mistænkeligt, samtidig med, at det fylder mig med stolthed at tænke på, i hvor høj grad han, og ved ham hele vort land, nød godt deraf. Thi Holmes var en kunstner, og en kunstner må, når alt kommer til alt, bestandig tro på sine egne evner.

Lad mig henvise til den historie, der er kendt som The Disappearance of Lady Frances Carfax. I den historie beretter jeg, som man vil erindre, om hvorledes Holmes ud fra mine støvlers forfatning slutter sig til, at jeg netop var kommet fra et tyrkisk bad. Det var på den tid en vanesag for mig beundrende at indrømme korrektheden af alle hans følgeslutninger og at bede om den forklaring derpå, som han længtes efter at give udtryk. Forklaringen i dette tilfælde var, at mine støvler var bundet med en kunstfærdig sløjfe, som kun en skomager eller

en badebetjent ville bruge; utvivlsomt en skarpsynet betragtning og en intelligent følgeslutning. Men han fortsatte med at sige: "Det er usandsynligt, at det er skomageren, siden Deres støvler er næsten nye. Vel, hvad andet er der da tilbage? Badet." Hvorfor man, fordi man har et par nye støvler, ikke skulle købe et par sko (hvad jeg faktisk havde gjort, efter samme morgen at have modtaget en solid check fra redaktøren), hvorfor man ikke skulle købe endnu et par støvler, det ved jeg ikke; men det var uden tøven, næsten ubevidst, at jeg svarede: "Holmes, De er vidunderlig." Det var ved den samme lejlighed, at han fra stænket på mit venstre ærme sluttede, at jeg havde siddet på den venstre side i min hansom (hvilket var sandt), og at jeg derfor måtte have haft en ledsager (hvilket ikke var sandt); thi som de fleste mænd foretrækker jeg at læne mig mod siden af en cab hellere end at sidde oprejst i midten. Men havde jeg fortalt Holmes det, ville det have ødelagt hans selvtillid, og at have sagt det til offentligheden ville utvivlsomt have været et minus for den økonomiske værdi af historierne. "Holmes", sagde jeg igen, "De er storslået", og dette udsagn fandt han aldrig mistænkeligt.

- - -
Mine læsere vil måske spørge, hvorfor jeg nu betror mig til offentligheden, når jeg dog i så lang tid har fundet mig i disse ydmygelser? Svaret ligger i denne endelige samling af alle historierne i eet bind. Hvis mine læsere vil slå op i bogens sidste afsnit, kaldet The Case-Book of Sherlock Holmes, vil de dér finde to historier - to ringere historier, hvis jeg må sige således uden at synes forudindtaget - skrevet af Holmes selv. Som en forfatter, der har taget sig selv alvorligt, selv fra mine tidlige afghanske dage, har jeg intet imod at forklejn mig selv, hvis jeg derved kan forhøje den kunstneriske værdi af min beretning. Men jeg kan med god grund protestere, når en anden forklejn mig. Desuden er disse to historier indsat i The Case-Book uden min tilladelse, og i hemmelig forståelse, må jeg formode, mellem Holmes og udgiveren. Jeg protesterede energisk, da bogen udkom separat, jeg protesterer nu energisk igen. Jeg har skrevet så vel til The Incorporated Society of Authors som til The British Medical Council. Jeg har også henledt de herrer Murray's opmærksomhed på den falske påstand i en af historierne, som siger, udtrykt med al tilsyneladende troværdighed: "Det var i januar 1903 ... Den gode Watson havde på den tid forladt mig for en hustrus skyld." Jeg giftede mig, som mine læsere vil vide, i 1887, og min stakkels hustru døde først i halvfemserne. Af grunde, som jeg ikke nu behøver at gå ind på, giftede jeg mig ikke igen. Som følge af denne falske påstand har jeg allerede haft en forespørgsel fra indkomstskattekommissionen angående min anden hustrus formue, og en skrivelse til mrs. Watson, henledende hendes opmærksomhed på en kendt ufejlbarlig metode, opfundet af en ukvalificeret indisk soldat, til fjernelse af overflødig hårvækst. Er det til at undre sig over, at jeg er vred?

*

Jeg henstiller derfor alvorligt til udgiverne at tilbagekalde denne bog, selv om jeg er den første, der vil lide et økonomisk tab derved. Heldigvis

har jeg tilstrækkeligt til at dække mit beskedne behov. For procenterne af det hidtidige salg har jeg erhvervet mig en anden lille praksis (fra en ældre gentleman ved navn Ferguson, specialist i gigtlidelser) og med denne samt min invalidepension - et levn fra det afghanske felttog - er jeg tilfreds.

Men hvis denne tilfredshed forstyrres af fortsat udbredelse af falske påstande, da lad mig advare enhver, det vedkommer, at jeg ikke har til hensigt at tie. Der er andre åbenbaringer, jeg kan komme frem med ...

(A. A. Milne: By Way of Introduction)

Anmeldte sager Reported cases

A. A. Milne: MYSTERIET I DET RØDE HUS.
Spektrum. (216 s. - Kr. 14,50)

WHEN WE WERE VERY YOUNG læste vi PETER PLYS - og læsere af PUNCH husker med glæde deres forfatters mange humørfyldte bidrag gennem en årrække. Hans ovenstående gengivne forsøg på i Dr. Watson's navn at "anmelde" den første samlede udgave af Sherlock Holmes historierne viser ham ikke blot som humorist, men også som en fortrolig kender af Conanen.

Allerede i 1926 satte han sig for selv at ville skrive en kriminalroman - og nu foreligger den på dansk efter 36 års forløb. Tiden er ikke gået sporeløst hen over den, thi det kan jo ikke nægtes, at der siden da er kommet adskillige, der sætter den i skygge.

Men læsere af Sherlock Holmes, der også er interesseret i kriminalromanen og dens historiske udvikling, har god grund til at læse Milnes eneste forsøg i genren med dens mange hentydninger til Baker Street, Holmes og Watson, som også omtales i forordet.

Maria Lang er en af Nordens få kriminalforfatterinder, og hendes romaner, der er oversat til flere sprog, kommer i Sverige i oplag på 40.000 - et efter danske forhold vældigt tal. Til daglig er Dagmar Lange rektor på et stockholmsk gymnasium, men hver sommerferie forvandler hun sig til kriminalforfatterinden Maria Lang, og romanerne bliver til i hendes sommerhus i den lille svenske by Skoga.

Maria Langs danske læsere kan glæde sig til bogen, hvis titel forhåbentlig ikke betyder, at vi ikke oftere kan vente en af hendes årlige kriminalromaner, hvormed hun har slået sit navn fast som en af Nordens få betydende forfattere på dette felt.

**IKKE
FLERE
MORD**
SPEKTRUM

Hvad beboerne i den lille by Skoga har at sige til Maria Lang's nyeste kriminalroman med ovenstående titel er ikke godt at vide, thi handlingen er henlagt dertil og vil jo nok falde de indfødte for brystet. Men alle

Tel: CHAncery 9886 (5 lines)

PARTNERS
JOHN CREASEY
ERNEST KAY

THE NEW STRAND

7, JOHN STREET, BLOOMSBURY, LONDON, W.C.1.

The Strand Magazine er siden december 1961 genopstået som THE NEW STRAND. Det har siden marts 1962 udvidet sideantallet betydeligt og fået større format. Udgiveren, Ernest Kay, slutter et brev til os med følgende linier:

"I was delighted to hear from you, as The New Strand will, of course, maintain the Sherlock Holmes tradition. Lord Donegall is writing a special monthly feature called "Baker Street and Beyond". I hope that if only for this reason many members of the Danish Sherlock Holmes Club will become subscribers."

Jeg hører om Sherlock overalt

SHERLOCKIANA Nr. 1-2, 1962

A friend of Mr. Sherlock Holmes is always welcome -

denne fra Conanen så velkendte sætning står der under Sidney Pagets tegning, som er ophængt i vor klubs mødelokale i Hotel Victoria i København. Og i år forventer vi dér at kunne byde to af Sherlock Holmes' amerikanske venner velkommen, idet vi håber at blive underrettet så betids om deres besøg, at det er muligt at indkalde til et møde. Følgende har bebudet at gæste Danmark i sommerens løb:

W. T. Rabe (The Old Soldiers of Baker Street), der allerede i 1952 gæstede os for første gang og som vi glæder os til at gense som klubbens gæst, og Ted Schulz (The Illustrious Clients of Indianapolis), som i januar var i København på en kort visit og som har lovet at komme igen, evt. i september.

Nye bøger og skrifter om Sherlock Holmes.

Den unge, energiske bogforlægger P. A. Ruber (The Candlelight Press), New York, har venligst overladt Sherlock Holmes Klubben's medlemmer hver et ekspl. af Jay Finley Christ's "Sherlock's Anniversaries" og hans egen nytårshilsen "Dr. Watson gets a bow", som vil være medlemmerne i hænde samtidig med dette nr. af SHERLOCKIANA. - Foruden oversættelsen af A. D. Henriksens 221B BAKER STREET, som agtes udsendt i år, håber han til næste år at kunne udsende en oversættelse af Henry Lauritzens "Holmes og Heste". Men i år vil yderligere kunne forventes:

PINCH'S FINAL FLING, det andet af syv småskrifter af J. F. Christ pris \$ 1.00
STRANGE STUDIES FROM LIFE, af Sir Arthur Conan Doyle (kun 300 ekspl.) - - 3.00
A BAKER STREET LIBRARY, red. af P. A. Ruber m. bidr. af J. F. Christ o. fl. a. - - 4.00

Bestilles disse tre sammen med 221B (pris \$ 4.00), fås de for ialt kun - - 10.00, såfremt bestillingen straks indsendes (separate og senere ordrer normal pris). Forlagets adresse er: P. A. Ruber, 430 East 86th Street, New York 28, N.Y.

The Baker Street Irregulars, Inc., Spring Valley Road, Morristown, N.J., har også en række skrifter og bøger på lager. Fortegnelse kan rekvireres ved at skrive til den her anførte adresse.

THE SHERLOCKIAN WHO'S WHO AND WHAT'S WHAT er udsolgt i 1961 udgaven, men 1962 udgaven, udvidet og á jour ført, vil kunne forudbestilles til \$ 2.00.

Et større værk udsendes også i år i U.S.A. og kan fås gennem boghandelen: SHERLOCK HOLMES OF BAKER STREET, a Biography of the World's first consulting Detective, af William S. Baring-Gould. Prisen er i danske kroner 37,25.

Også fra England er bebudet et værk, ligeledes at få gennem boghandelen: THE SHERLOCK HOLMES COMPANION, af Michael og Mollie Hardwick, med mange af de klassiske Sidney Paget illustrationer. Prisen er i danske kroner 22,05.

Sherlock Holmes Klubben

har nu medlemmer både i Danmark, Sverige og Norge. Årets nye medlemmer er følgende:

Læge Erik Drewsen, Hellerup.

Ass. i Post- og Telegrafv. H. C. Paulsen, Sønderborg.

E. A. Wangensten, Trondheim, Norge.

Examined and
approved
J. H. WATSON, M.D.

Man hører overalt om

PIBE DAN

Vestergade 13 - Midtvejs 2231
84 Båns fortel - når De går forbi!

Sherlock Holmes

litteratur

VICTORIAN MUSIC HALL

grammofonplader

ARNOLD BUSCK - International boghandel
Købmagergade 49 - C. 2453 - København K